

Богдан ЯНИШИН,

orcid.org/0000-0003-0386-2530

кандидат історичних наук, старший науковий співробітник відділу історії України XIX – початку XX ст. Інституту історії України НАН України (Україна, Київ),
bogdanyanyshyn@gmail.com

СУЧАСНА ПОЛЬСЬКА ІСТОРІОГРАФІЯ НАУКОВОГО ЖИТТЯ ГАБСБУРЗЬКОЇ ГАЛИЧИНИ

У статті здійснено спробу історіографічного узагальнення різнопланової літератури, присвяченої науковій культурі Східної Галичини автономної доби, що з'явилася протягом останньої чверті століття. З'ясовано особливості дослідницьких зацікавлень польських науковців. Доведено, що у фокусі їхньої уваги перебувають інституційні аспекти наукового життя (товариства та періодика), становлення та еволюція дисциплінарних практик, а також персоналії знакових науковців.

Ключові слова: Східна Галичина, доба автономії, наука, історіографія, інституції, періодика, персоналістика.

Bohdan YANYSHYN,

Ph D (History), Senior Research Fellow of Department of Ukraine's History of the XIX – early XX cc., Institute of History of Ukraine of the NAS of Ukraine (Ukraine, Kyiv),
bogdanyanyshyn@gmail.com

MODERN POLISH HISTORIOGRAPHY OF SCIENTIFIC LIFE OF HABSBUURG GALICIA

The article attempts to historiographically summarize the diverse Polish literature devoted to the scientific culture of the Eastern Galicia of the autonomous era, which appeared during the last quarter of the last century. It is noted that in addressing the problem of the state of science in the Galician territories in the second half of the nineteenth and early twentieth centuries, modern researchers quite accurately emphasize the externalist factor – the importance of providing the area with broad autonomous rights.

The peculiarities of research interests of Polish Science studies scholars have been revealed. It has been pointed out that the focal point of their attention is the institutional aspects of scientific life. It has been proved that Lviv was a place where a significant part of the Polish societies of the second half of the nineteenth and early twentieth centuries were based. However, the majority of the Polish institutions do not have any laconic modern historiographical tradition for the research of their past, although their archives have mostly been preserved and became available in recent decades. It has been noted that an important modern feature of the Galician institutional historiography of an autonomous age were the efforts of researchers to trace the mutual influence of two foremost centers of the region – Lviv and Krakow, reflecting the academic and scientific mobility of their representatives.

It has been proved that the period of Galician autonomy is also the period of the rapid growth of Polish scientific journals that were the media of the relevant institutions. It was found out that in Lviv, as it was the capital of the region, the majority of the Polish periodicals came out. However, despite the general understanding of the importance of periodicals for the development and popularization of scientific knowledge, the mentioned magazines were mostly devoted to single article publications.

It has been indicated that the political freedom granted by the constitution also caused the dynamic development of Galician high schools. It has been noted that the most authoritative educational institution – the University of Lviv – is in the center of research of problems of the high school in the past of Eastern Galicia. Instead, not that many historiographical works were devoted to the Lviv Polytechnic, the Agricultural Academy in Dublyany, the Veterinary Academy in Lviv and the Forestry School in Lviv.

The last but not least, it has been noted, that nowadays the majority of works are dedicated to the leaders of the Galician scientific life of the second half of the nineteenth and early twentieth centuries. It has been proved that the peculiar feature of the modern historiographical period are attempts to create the galleries of prominent scholars in relation to their field of studies. However, much more attention is devoted to the scientists of humanities, than to representatives of other sciences.

The conclusions outline the perspective directions for further elaboration of the problems of the development of science in the Eastern Galician region during the second half of the nineteenth and early twentieth centuries.

Key words: Eastern Galicia, the era of autonomy, science, historiography, institutions, periodicals, personal-istics.

Постановка проблеми. Галичина за часів габсбурзького панування протягом тривалого часу приваблює увагу польських і українських дослідників, а пік такого зацікавлення припав на останню чверть століття. Унаслідок зазначеного інтересу з'явилася величезна кількість різнопланових публікацій, а також було створено кілька міждисциплінарних дослідницьких колективів, здебільшого польсько-українських, представники яких зосереджені на всебічному осмисленні полікультурного феномену Галичини.

При цьому особлива увага в середовищі дослідників звернена на широко інтерпретовані культурні процеси, які, порівняно з іншими сферами тогочасного громадського життя, показали вражаючу динаміку внаслідок самоврядного статусу Галичини. Саме успіхами в цій галузі зазвичай пояснюються факти стрімкого інституційного становлення української та польської науки й її вихід на міжнародну арену, зростання національної свідомості серед широких мас, успішне додання неписьменності, виховання чисельної інтелігентської верстви та ін. У підсумку, це дало підставу аргументовано говорити про край як «П'ємонт» для його найбільших національних громад (українців, поляків і євреїв), чільні представники яких не лише із парламентської трибуни, але й у архівах, бібліотеках та університетах «кували» зі своїх співвітчизників модерні спільноти.

Утім, таке розуміння значимості галицької наукової традиції не було традиційним. Як історіографія міжвоєнного часу, так і здоміноване марксизмом суспільствознавство 40 – 80-х рр. ХХ ст., зі зрозумілих ідеологічних мотивів змальовували автономний період в історії краю винятково у темних барвах, нав'язуючи до знаних праць Стефана Залеського «Ciemnota Galicji w swietle sufr i faktów» та Станіслава Щепановського «Nędza galicyjska». Цілковито в унісон зі згаданими авторами, знаний краківський фізик-теоретик Владислав Натансон на зорі польської незалежності так відгукувався про умови наукової праці за часів своєї молодості: «Роки спливали у безплідних чи малоплідних зусиллях і енергія та здоров'я польських учених йшли на боротьбу з тісною та бездумною віденською бюрократією» (Dybiec, 1995: 34). Тож на зламі 80 – 90-х рр. минулого століття перед українськими та польськими дослідниками постало завдання критичної перевірки історіографічного стереотипу про зневажливе ставлення австрійської держави до культурних потреб своїх підданих загалом і їхніх наукових прагнень зокрема, що стало можливим завдяки широкому доступу до бібліотечних і архівних фондів по обидва боки кордону.

Аналіз досліджень. Від зламу 1980 – 1990-х рр. постійно наростає небуденна зацікавленість науковою культурою Галичини автономічної доби, що вимагає історіографічної рефлексії та певного підсумування – особливо за період останньої чверті століття, адже історіографія наукознавства попередньої доби на сьогодні здебільшого опрацьована (Maternicki, 2004a). При цьому ми зосередимося на малознаній польській історіографії східногалицького регіону, де у конкуренції та взаємовпливах розвивалася наукова культура домінуючих національних громад краю – українців, поляків та євреїв.

Мета статті – підсумування здобутків польської історіографії кінця ХХ – початку ХХІ ст. в галузі дослідження наукової культури Східної Галичини автономічного періоду.

Виклад основного матеріалу. Звертаючись до проблеми стану науки на галицьких теренах у другій половині ХІХ – на початку ХХ ст., сучасні дослідники цілком виправдано акцентують увагу на екстерналістському чиннику – вагомості надання краю широких автономних прав. Це спостереження найбільш влучно сконцептуалізував знаний краківський історик науки Юліан Дибец: «Справа матеріальної підтримки науки є дуже важливою [...]. Разом із тим, надзвичайно вагомим моментом є свобода загалом, втім, свобода, котра надається суспільству, а зокрема, людям науки і інституціям, що займаються дослідженнями. В цьому випадку, вже саме надання свободи об'єднуються шанувальникам знання та науки, надання прав інституціям, означає опіку над ними й їхню підтримку. Власне, цього елемента бракувало під пруським і російським пануванням [...].» (Dybiec, 1995: 34).

Справедливість згаданого спостереження чи не найбільшою мірою доводить стрімкий інституційний поступ: надання автономії Галичині, разом з іншими краями монархії, практично одразу стало поштовхом до стійкого зростання кількості наукових товариств. У доавтономічному періоді будь-які зусилля до творення інституцій гальмувалися імперською владою й не допускалося до їхньої реалізації. Надання ж автономії звільнило потужну суспільну енергію, створило правові можливості кооперації людей науки. Відтоді рік за роком почали поставати щоразу нові товариства, передусім професійної інтелігенції. Тож саме автономія дала імпульс до об'єднання людей, котрі мали на меті наукову та науково-господарську діяльність.

Доказом сказаного є те, що саме у досліджуваний час практично всі професійні групи польської інтелігенції закладали свої наукові інституції. І хоча чільна наукова установа – Академія знань – постала у Кракові на основі місцевого наукового товариства, саме на Львів припадає більшість польських інституцій другої половини XIX – початку XX ст. На підтвердження сказаного, в хронологічному порядку утворення згадаємо найбільш знані: Технічне (згодом – Політехнічне) товариство (Towarzystwo Techniczne, 1862), Педагогічне товариство (Towarzystwo Pedagogiczne, 1867), Товариство галицьких лікарів (Towarzystwo Lekarzy Galicyjskich, 1868), Правниче товариство (Towarzystwo Prawnicze, 1868), Польське товариство природознавців імені Коперніка (Polskie Towarzystwo Przyrodników imienia Kopernika, 1875), Ветеринарне товариство (Towarzystwo Weterynaryjne, 1886), Товариство учителів вищих шкіл (Towarzystwo Nauczycieli Szkół Wyższych, 1884), Літературне товариство ім. Адама Міцкевича (Towarzystwo Literackie imienia Adama Mickiewicza, 1886), Історичне товариство (Towarzystwo Historyczne, 1886), Філологічне товариство (Towarzystwo Filologiczne, 1893), Народознавче товариство (Towarzystwo Ludoznawcze, 1895), Товариство підтримки польської науки (Towarzystwo Popierania Nauki Polskiej, 1901), Філософське товариство (Towarzystwo Filozoficzne, 1904), Товариство любителів минулого Львова (Towarzystwo Miłośników przeszłości Lwowa, 1906), Геральдичне товариство (Towarzystwo Heraldyczne, 1906), Товариство польських лікарів внутрішніх хвороб (Towarzystwo polskich internistów, 1907). Окрім цих установ, що виникли в столиці краю, єдине – Товариство приятелів наук у Перемишлі (Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Przemyślu) – постало в 1909 р. на східногалицькій провінції.

Більшість зі згаданих польських інституцій не можуть похвалитися скільки-небудь розлогою сучасною історіографічною традицією опрацювання свого минулого, хоча їхні архіви здебільшого збереглися та стали доступні протягом досліджуваного часу. З огляду на цю обставину цілком очікуваною була би спроба дослідити минуле малознаних інституцій або помітно доповнити раніше недоступним джерельним матеріалом «біографії» більш знаних наукових установ. На жаль, такі студії з'являються практично винятково як реакція на ювілейні дати, особливо, якщо котресь із сучасних товариств пов'язує свою генезу з галицькою інституцією автономічної доби. Загалом, протягом останньої чверті століття, на статейному рівні опрацьовано історію Товариства галицьких лікарів (Hrycaj-Małanicz, 2017; Szkudaj, 2017), Товариства природознавців імені Коперніка (Pyza, 2010), Філософського товариства (Woleński, 2014), Геральдичного товариства (Pudłowski, 1993), Педагогічного товариства (Przeniosło, 2014), Народознавчого товариства (Kłodnicki, 1995; Lutomiński, 2016).

І навіть особливо близьке дослідникам науки Історичне товариство у Львові, яке й сьогодні вважається найбільш реномованою професійною інституцією, так і не отримало монографічного опрацювання своєї діяльності у найбільш складний період історії, а саме до здобуття Польщею незалежності. Ще в далекому 1990 р. з'явилася збірка статей та матеріалів «Polskie Towarzystwo Historyczne 1886 – 1986», приурочена до століття ПІТ. І навіть позаминулорічний ювілейний рік не приніс скільки-небудь ґрунтовних дослідницьких опрацювань першого періоду функціонування товариства. Тож тут бачимо виразні дослідницькі перспективи.

Згадана «ювілейна» оптика зацікавлення історією польських наукових інституцій промовисто позначилася на дослідженні Національного дому імені Оссолінських. Минулорічне двохсотліття цієї установи принесло збірку цікавих і ґрунтовних розвідок, що вийшла як третій том жешувського щорічника «Galicja. Studia i materiały» (Galicja, 2017). У своїх публікаціях М. Матвіїв, А. Редзюк, Г. Бомбюк, Б. Фігела, А. Франчик-Цегла, Й. Пісулінська, Л. Міхальська-Браха, М. Го-

шовська, М. Мілавіцький, Р. Котовський, А. Швџонтек, П. Серженга зробили акцент саме на реконструкцію першого періоду функціонування цієї інституції, що припав на роки галицької автономії. Але навіть ця ґрунтовна збірка не може замінити цілісного монографічного опрацювання Національного дому імені Оссолінських – інституції, поза сумнівом, винятково заслуженої для польської наукової культури.

Монографічного опрацювання на сьогодні дочекалися лише деякі польські наукові установи. Так, опольський дослідник Роман Новацький всебічно реконструював особливості виникнення та функціонування Товариства підтримки польської науки у Львові (Nowacki, 1998b). Вчений слушно присвятив найбільшу увагу ранньому періоду історії цього товариства до початку Першої світової війни, показавши вагомість внеску його керівництва у справу фінансування та розбудови багатьох галузей польської науки. Вроцлавські науковці С. Фіта та Д. Шверчинська опрацювали минуле Літературного товариства ім. Адама Міцкевича (Fita, Świerczyńska, 2006). Кількома монографічними студіями можуть похвалитися львівські архіви як осередки наукового життя. Тут насамперед слід назвати книги варшавського вченого Стефана Цяри (Ciara, 2002) та Р. Новацького (Nowacki, 2014).

Важливою сучасною особливістю галицької інституційної історіографії автономічної доби є намагання дослідників простежити взаємовпливи двох головних осередків краю – Львова та Кракова, відобразивши академічну та наукову мобільність їхніх представників. Так, зв'язки львівського професора Людвіка Фінкля з польською Академією знань реконструювала жешувська дослідниця Маріоля Гошовська (Hoszowska, 2011). Краківський учений Альфред Точек відтворив участь львівських істориків у краківському науковому житті (Toczek, 2007).

Маємо на сьогодні й спроби цілісного узагальнення інституційної складової науки в Галичині автономного періоду. Для прикладу згадаємо синтетичну статтю В. Мушинського «Польські наукові та підтримуючі науку товариства у Львові в 1867 – 1939 роках» (Muszyński, 2001). Також польські дослідники підготували кілька солідних праць енциклопедичного характеру, де окремо відтворено динаміку становлення та особливості функціонування наукових товариств на галицьких теренах. Так, у першій половині 1990-х рр. з'явився «Словник польських наукових товариств», в якому наведено важливу інформацію про всі польські галицькі інституції (Słownik, 1994). Також слід назвати фундаментальну двотомну монографію «Наукові товариства в Польщі: спадщина, культура, наука, традиція», котра складається із 63 нарисів чоловічих дослідницьких установ. Відзначимо, що помітне місце в цій книзі відведене саме тим інституціям, котрі власну генезу простежують з часів галицької автономії (Towarzystwa Naukowe, 2013a; Towarzystwa Naukowe, 2013b).

Період самоуправління став також часом просто дивовижного розквіту наукової періодики, здебільшого польської та української. Дослідники солідарні у визнанні того факту, що саме в Галичині виходила найбільша кількість провідних наукових часописів протягом бездержавної доби наших народів. Як і у випадку із товариствами, палітра польської галицької наукової періодики автономної доби є помітно багатшою за українську. Зрештою, більшість наукових журналів і були органами згаданих вище численних інституцій. Саме у Львові, як столиці краю, виходила більшість знакових для польської науки часописів. Втім, попри загальне розуміння важливості періодики для розвитку та популяризації наукового знання, згаданим часописам здебільшого присвячено поодинокі статейні публікації. Згадаємо розвідки останніх десятиліть про «Przegląd Archeologiczny» (Toczek, 2009), «Miesięcznik Heraldyczny» (Toczek, 2006), «Tydzień» (Toczek, 2002), «Archiwum Naukowe» (Nowacki, 2001), «Sztuku» (Kramarz, 1996). Як бачимо, у вічі впадає відсутність окремих розвідок, присвячених періодичі з точних та природничих дисциплін, що унеможливило збалансоване представлення видавничого наукового руху. Цілком очікувано, що у фокусі уваги істориків науки перебуває головний фаховий для дослідників минулого польський часопис «Kwartalnik Historyczny». Його бібліографія на сьогодні нараховує поважну кількість статейних розвідок, втім, і за останні десятиліття (Maternicki, 1996; Kriegseisen, 2005; Kolbuszewska, 2007).

Маємо на сьогодні й цілком піонерські спроби відтворити складну багатонаціональну палітру виникнення та функціонування наукової історичної періодики в інтелектуальному просторі

галицької столиці. Йдеться про фундаментальну монографічну студію вже згаданого А. Точка «Львівське історичне середовище та його внесок в культуру книги та преси (1860 – 1918)» (Toczek, 2013). У ній автор об'єктом свого дослідницького зацікавлення обрав професійну групу з 329 істориків (254 поляки, 51 українець, 14 німців і 10 євреїв), відтворивши їхню співпрацю в періодичних виданнях галицької столиці, та простежив за інтелектуальними змаганнями на їхніх шпальтах.

Згадана вище монографія може слугувати чудовим взірцем для дослідників періодики з інших наукових дисциплін та має стати поштовхом до появи колективного узагальнювального дослідження про наукову періодику в автономній Галичині як певною мірою унікального на терені Центрально-Східної Європи багатокультурного феномену. До речі, доволі багато у цій справі вже зроблено. Насамперед згадаємо фундаментальні бібліографії галицької періодики польських пресознавців, що є надійними дороговказами для істориків науки (Jarowiecki, 2002; Jarowiecki, 2008).

Дарована конституцією політична свобода викликала також динамічний розвиток галицьких вищих шкіл. Онімечені й обмежені в правах, вони не могли повноцінно розвинутися у першій половині XIX ст. (Lundgreen, 2004). Натомість, надання університетам автономії, більшої, ніж до того часу свободи, сприяло їхньому розвитку, мобілізувало адміністрацію до створення нових кафедр та напрямів навчання, що, зрештою, чисельно збільшувало студентську та професорську корпорації. Цілком виправдано, що в центрі дослідження проблем минулого вищого шкільництва Східної Галичини перебуває найбільш авторитетний навчальний заклад – Львівський університет. Крім вагомості цієї інституції у справі підготовки наукової та адміністративної еліти, увага до головної вищої школи краю підігрівалася також відзначеним у 2011 р. 350-літнім ювілеєм, що його дослідники відраховують від фундаційного акту короля Яна Казимира. Згаданому ювілеєві було присвячено низку конференцій і видань, що помітно активізували студії над львівською альма-матер.

У рамках ювілейних заходів було проведено кілька конференцій, присвячених минулому наукових традицій Львівського університету. Для прикладу згадаємо найбільш цікавий, з огляду на наш дослідницький інтерес, захід «Історія та історики у Львівському університеті: традиції та сучасність (до 75-ліття створення історичного факультету)», що був організований польськими та українськими колегами, об'єднаними в міжнародній дослідницькій групі «Спільна спадщина. Польська та українська історіографія у Львові в XIX і XX ст.». Матеріали згаданої конференції згодом були опубліковані в колективній монографії та містять чимало вагомих розвідок з минулого історичної науки у стінах Львівського університету автономічної доби (Історія та історики, 2015).

Не стояли осторонь ювілею Львівського університету також краківські вчені, організувавши репрезентативну конференцію. Ефектом цього заходу стала об'ємна колективна монографія (Uniwersytetowi Lwowskiemu, 2011), в якій найбільше місця було відведено існуванню університету в добі автономії. Автори книги послідовно та надзвичайно ретельно розглянули розвиток в університеті всіх наукових галузей, показавши його беззаперечний вплив на поступ польської інтелектуальної культури. При цьому, на жаль, на периферії опинилися українські студії в університеті, про які було згадано лише похапцем, а місцями й відверто тенденційно. Для прикладу наведемо розділ Кшиштофа Стопка, присвячений розвитку історичних дисциплін у стінах львівської альма-матер. У своєму нарисі краківський дослідник, зупиняючись на проблемі утворення до початку Першої світової війни історичних шкіл в університеті, згадав лише схолярні практики польських професорів (Stopka, 2011: 229). Вказавши, що з наукового семінару М. Грушевського «виводиться ціла генерація українсько-галицьких істориків», К. Стопка так і не сказав нічого про школу видатного історика, а його різнобічну діяльність схарактеризував тенденційно – вповні у дусі польської публіцистики початку XX ст. (Тельвак, 2008: 122–126). Як відомо, сучасні дослідники обґрунтовано говорять про існування у стінах Львівського університету галицької школи українознавців (Тельвак, Педич, 2016).

Значно об'єктивніші оцінки містяться в іншій об'ємній колективній монографії, присвяченій історії та історикам Львівського університету, що стала ефектом співпраці жешувських та львівських науковців (Historia, 2016). І в цій книзі, що охопила минуле інституції до початку Другої сві-

тової війни, періоду його розвитку в автономічну добу було відведено найбільше місця. У праці з подиву гідною ретельністю реконструйовано становлення в стінах університету багатьох галузей історичного знання, вказано на вагомість академічного та наукового доробку львівських професорів і доцентів.

Важливою особливістю сучасних студій над минулим Львівського університету є непоодинокі спроби реконструювати особливості становлення та розвитку наукових напрямків і дисциплін у його стінах. Для прикладу згадаємо дослідження Х. Гарасим'юк (географія) (Harasimiuk, 2012), Є. Старнавського (літературознавство) (Starnawski, 1992), В. Войткевич-Рок (Wojtkiewicz-Rok, 1992), І. Савчин (ботаніка) (Sawczyn, 2000), К. Шмида (педагогіка) (Szymd, 2003), К. Суйка-Зелінської (право) (Sójka-Zielińska, 2001). У працях цих та інших дослідників Львівський університет постає колискою багатьох наукових традицій наших народів.

Іншою ознакою сучасного етапу історіографії галицької науки є спроба простежити формування наукових шкіл у Львівському університеті. Дослідники наголошують, що саме в період галицької автономії в його стінах постали перші наукові семінари як інституційні підвалини академічних шкіл (Kawalec, 2015). Теоретичний аспект становлення наукових шкіл у Галичині дослідив Томаш Павелец. Він слушно вказав на хибність сучасної тенденції ототожнювати локальні наукові традиції (приміром, львівська медієвістична школа) та власне наукові школи, котрі завжди формуються довкола визначного вченого-інтелектуала (Pawelec, 2004). Польські дослідники відзначають постання у Львівському університеті одразу кількох наукових шкіл історичного (Maternicki, 2004b; Julkowska, 2015), філософського (Jadczyk, 1991), педагогічного (Szymd, 2003), історико-правового (Pyter, 2010) та ін. профілів.

Даровані цісарською конституцією свободи, також передбачали рівність громадян обох статей в отриманні освіти та провадженні наукових досліджень. Важливі проблеми емансипації науки на теренах Галичини – на прикладі Львівського університету – підняла у своїй змістовній монографії Ядвіга Сухмель (Suchmiel, 2000). В її книзі акцент, зрозуміло, зроблено на міжвоєнному періоді, коли здобуття жінками наукових ступенів ставало дедалі більш звичною справою. Втім, генезу явища, тобто набуття польською й українською наукою «жіночих» рис, авторка простежує від зламу XIX – XX ст. – цьому присвячено перший розділ монографії.

Доба автономії також спричинилася до постання вищого професійного шкільництва. До такого типу вищих шкіл у Східній Галичині належали Львівська політехніка, Сільськогосподарська академія в Дублянах, Ветеринарна академія у Львові та Вища школа лісництва у Львові. Найбільше на сьогодні маємо опрацьовань минулого Львівської політехніки. Ця заслужена в історії технічної наукової культури наших народів інституція, подібно до університету, має на сьогодні потужну історіографічну традицію. До столітнього ювілею Львівської політехніки польські дослідники підготували солідну книгу нарисів з її історії за австрійських часів (Popławski, 1992).

Згадані вище Сільськогосподарська академія в Дублянах та Вища школа лісництва у Львові й до сьогодні не мають скільки-небудь помітних опрацьовань свого минулого. Наразі можемо згадати заледве декілька статей, що вийшли протягом останніх десятиліть (Lewakowski, 1994; Dzieje, 2001; Dzieje, 2011; Redzik, 2006). Тож створення «біографій» цих інституцій є ще одним актуальним завданням для дослідників галицької науки.

Політична свобода, стабільність державного устрою та права спричинилися до того, що в Галичині постали численні українські, польські та єврейські стипендіальні фундації для підтримки науки та освіти. Саме від конституційної доби, на переконання історіографів, настав перелом у фінансуванні галицької науки. І вкотре можемо аргументовано говорити про більш потужну підтримку громадою польської науки, що, зрештою, не повинно дивувати, з огляду на тогочасні політичні й економічні реалії. Найбільш глибоко проблему фінансування польської науки надалі досліджує знаний краківський учений Юліан Дибец. Його фактографічно насичені праці, присвячені проблемі «цивілізаційних інвестицій», переконливо показують жертвовність польської громади на освітні та наукові справи. Це дало змогу підтримувати численні дослідницькі ініціативи, видавати фахові журнали, фінансувати окремих інтелектуалів тощо (Dybiec, 1995). Меценатську діяльність знаного філантропа Володимира Дідушицького, спрямовану на розвиток галицької науки та культури, відтворив Казимир Карольчак (Karolczak, 1999). Підтримку представниками

міського самоврядування наукових працівників на прикладі столиці краю відтворила Генрика Крамаж (Kramarz, 1995).

Урешті, найбільше на сьогодні написано про провідних діячів галицького наукового життя другої половини XIX – початку XX ст. Ознакою сучасного історіографічного періоду є спроби створення галерей видатних учених за фаховою ознакою. Так, співробітники міжнародного проекту «Багатокультурне історичне середовище Львова в XIX – XX ст.» уклали двотомну колективну монографію «Золота книга історіографії Львова», що містить біографи 75 видатних польських, українських, німецьких, вірменських і єврейських істориків, що творили в автономічну добу (*Złota księga*, 2007; *Złota księga*, 2014). Сильветки львівських істориків літератури опрацював Є. Старнавський (Starnawski, 1997). Цікаву спробу збірного портрету професорів-істориків Львівського університету в добу автономії запропонував Є. Матерніцький (Maternicki, 2015a).

З огляду на величезну кількість статейних публікацій про галицьких учених згадаємо лише тих, чий життєписи здобулися на монографічне чи дисертаційне опрацювання протягом останніх десятиліть. Отож, за останній час з'явилися узагальнювальні наукові біографії таких знаних польських учених, як Антонія Прохаски (Gmerek, 2016), Тадеуша Рутковського (Kramarz, 2001), Казимира Твардовського (Jadczyk, 1997), Александра Чоловського (Laszak, 2011), Пшемислава Дамбковського (Nowacki, 2006), Освальда Бальцера (Nowacki, 1998a), Міхала Бобжинського (Łazuga, 2005), Войцеха Кентжинського (Korzon, 1993), Францішка Равіту-Гавронського (Koko, 2006) та ін. Звернемо увагу на той важливий факт, що подекуди українські дослідники опрацьовують життєписи польських учених і, навпаки, польські колеги цікавляться біографіями українських інтелектуалів. І якщо в оцінках громадської діяльності деяких видатних галицьких інтелектуалів історики наших народів іноді не погоджуються зі своїми колегами з інших національних шкіл, то загалом бездискусійним є визнання наукових заслуг творців національних «П'ємонтів».

Зрештою, сучасний стан історіографічного знання уможливив цілісний погляд на еволюцію поодиноких дисциплінарних напрямів у науці Східної Галичини автономної доби. Так, наукові традиції львівської медицини узагальнили науковці із Ченстохови під керівництвом Беати Завадович (Szkofy, 2012), внесок Галичини у розвиток зоології окреслив Габріель Бженк (Brzęk, 2007), львівські початки польської соціології реконструювали Вікторія Фришковська та Станіслав Косінський (Fryszkowska, Kosiński, 2010), спробу синтетичного погляду на львівське середовище гуманітаріїв запропонував Кристин Матвійовський (Matwijowski, 2006). Найбільше праць на сьогодні присвячено синтетичному осмисленню феномену багатокультурного історіографічного середовища Східної Галичини. Для прикладу згадаємо студії Владислава Серчика (Serczyk, 2005) та Єжи Матерніцького (Maternicki, 2015b).

Висновки. Проведений аналіз дає підставу констатувати значну зацікавленість сучасних учених різноманітними аспектами, формами та практиками наукового життя на східногалицьких теренах у добу автономії. Дослідники одностайні у своїх висновках, що саме Галичина стала місцем народження багатьох галузей науки. Тож на сьогодні маємо вагомий результат у дослідженні інституційного, дисциплінарного та персонального вимірів наукового життя на східних окраїнах Дунайської монархії. Все це уможливило аргументоване твердження про вагомість внеску Галичини у справу модернізації наукової культури народів регіону.

Водночас поряд із відзначеним поступом у багатьох галузях досліджень галицької науки, низка сюжетів надалі чекає на своїх авторів. Насамперед йдеться про вже згадану потребу ґрунтовних монографій хоча б провідних наукових інституцій краю (насамперед, Історичного товариства та Національного дому імені Оссолінських), які мали б підсумувати наявну розлогу літературу та збалансовано підійти до проблеми їх впливу на галицьке суспільство. Монографічного опрацювання потребують також провідні наукові часописи (приміром, «Kosmos» і «Eos»), чій редакції найбільше відзначилися в обговоренні та розв'язанні актуальних проблем наукового руху краю. Вочевидь, недостатньою є увага польських дослідників до наукового життя національних меншин Галичини, насамперед євреїв, також вірмен та німців, чий компактні громади подекуди творили власну дослідницьку культуру, збагачуючи цим палітру загальногалицького інтелектуального життя. Зрештою, виразно бракує також узагальнювальних студій над минулим багатьох дисциплін, насамперед природничих та технічних, становлення яких значною мірою припадає

саме на автономний період в історії краю. Все це сигналізує про потребу тіснішої кооперації між науковцями, узгодження ними своїх пошукових планів і зусиль.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

- Brzęk, 2007 – Brzęk G. Historia zoologii w Poslce do drugiej wojny światowej. Kraków, 2007. 276 s.
- Ciara, 2002 – Ciara S. Archiwa a uniwersytety w Krakowie i Lwowie w latach 1877 – 1918. Warszawa, 2002. 179 s.
- Dybiec, 1995 – Dybiec J. Życie naukowe w Galicji doby autonomicznej // Galicja i jej dziedzictwo. Tom 3. Nauka i Oświata. Rzeszów, 1995. S. 35–50.
- Dybiec, 2011 – Dybiec J. Nauka w Galicji. Stan i potrzeby badań // Galicja 1772 – 1918. Problemy metodologiczne, stan i potrzeby badań. Rzeszów, 2011. T. 2. S. 267–284.
- Dzieje, 2001 – Dzieje Akademii Rolniczej we Wrocławiu. Red. J. Sobota, T. Szulc, J. Tyszkiewicz. Wrocław, 2001. 198 s.
- Dzieje, 2011 – Dzieje Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu / Andrzej Kotecki, Tadeusz Szulc, Jakub Tyszkiewicz. Wrocław, 2011. 338 s.
- Fita, Świerczyńska, 2006 – Fita S., Świerczyńska D. Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza 1886–2006. Wrocław, 2006. 248 s.
- Fryszkowska, Kosiński, 2010 – Fryszkowska W., Kosiński S. Lwowskie początki socjologii polskiej. Warszawa, 2010. 240 s.
- Galicja, 2017 – Galicja. Studia i materiały. 200 lat Ossolineum. Tom 3. Rzeszów, 2017. 515 s.
- Gmerek, 2016 – Gmerek S. Antoni Prochaska i jego wkład w rozwój historiografii polskiej. Rozprawa doktorska napisana pod kierunkiem prof. UAM dr. hab. Jarosława Nikodema. Poznań, 2016. 232 s.
- Harasimiuk, 2012 – Harasimiuk K. A. Dzieje Instytutu Geograficznego w Uniwersytecie Lwowskim w latach 1883–1939. Kraków, 2012. 446 s.
- Historia, 2016 – Historia w Uniwersytecie Lwowskim. Badania i nauczanie do 1939 roku. Rzeszów, 2016. 662 s.
- Hoszowska, 2011 – Hoszowska M. Ludwik Finkel i Akademia Umiejętności. Z dziejów współpracy naukowej Lwowa i Krakowa na przełomie XIX i XX wieku. Rzeszów, 2011. 217 s.
- Hrycaj-Małanicz, 2017 – Hrycaj-Małanicz E. 150 lat Towarzystwa Lekarskiego Lwowskiego // Kurier Galicyjski. 2017. 18.X.
- Jadcak, 1991 – Jadcak R. Kazimierz Twardowski: twórca szkoły lwowsko-warszawskiej. Toruń, 1991. 141 s.
- Jadcak, 1997 – Jadcak R. Mistrz i jego uczniowie. Warszawa, 1997. 126 s.
- Jarowiecki, 2002 – Jarowiecki J. Prasa Lwowska w latach 1864 – 1918. Bibliografija. Kraków, 2002. 311 s.
- Jarowiecki, 2008 – Jarowiecki J. Prasa mniejszości narodowych we Lwowie w okresie autonomii Galicji: 1: prasa ukraińska // Dzieje prasy polskiej we Lwowie do 1945 roku. Kraków-Wrocław 2008. S. 177–186.
- Julkowska, 2015 – Julkowska V. Ksawery Lisie (1838 – 1891) i jego działania na rzecz profesjonalizacji badań historycznych na Uniwersytecie Lwowskim // Історія та історики у Львівському університеті: традиції та сучасність (до 75-ліття створення історичного факультету): колективна монографія. Львів, 2015. С. 221–231.
- Karolczak, 1999 – Karolczak K. Mecenat kulturolno-naukowy Włodzimierza Dzieduszyckiego (1825 – 1899) // Львів: місто, суспільство, культура. Спеціальний випуск Вісника Львівського університету. Серія історична. 1999. Том 3. S. 316–322.
- Kawalec, 2015 – Kawalec A. Seminaria historyczne na Uniwersytecie Lwowskim: podstawy prawne i organizacja (1852 – 1918) // Історія та історики у Львівському університеті: традиції та сучасність (до 75-ліття створення історичного факультету): колективна монографія. Львів, 2015. С. 342–353.
- Kłodnicki, 1995 – Kłodnicki Z. Sto lat Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego // Lud. T. 78. 1995. S. 9–18.
- Koko, 2006 – Koko E. Franciszek Rawita-Gawroński (1846 – 1930) wobec Ukrainy i jej przeszłości. Gdańsk, 2006. 274 s.
- Kolbuszewska, 2007 – Kolbuszewska J. Twórczość recenzyjna Tadeusza Korzona na łamach «Kwartalnika Historycznego» // Wielokulturowe środowisko historyczne Lwowa w XIX i XX w. Rzeszów, 2007. T. V. S. 255–266.
- Korzon, 1993 – Korzon K. Wojciech Kętrzyński (1838 – 1915). Zarys biograficzny. Wrocław, 1993. 315 s.
- Kramarz, 1995 – Kramarz H. Mecenat artystyczno-kulturalny samorządu miejskiego we Lwowie u schyłku czasów autonomicznych // Lwów: miasto – społeczeństwo – kultura. T. I: Studia z dziejów Lwowa. Kraków, 1995. S. 43–54.
- Kramarz, 1996 – Miesięcznik «Sztuka» (1911 – 1913) w służbie kultury polskiej na kresach // Kraków-Lwów. Książki, czasopisma, biblioteki XIX i XX wieku. Kraków, 1996. S. 113–126.
- Kramarz, 2001 – Kramarz H. Tadeusz Rutowski. Portret pozytywisty i demokracji galicyjskiego. Kraków, 2001. 153 s.

- Kriegseisen, 2005 – Kriegseisen W. «Kwartalnik Historyczny» – zarys dziejów czasopisma naukowego // *Kwartalnik Historyczny. Rocznik CXII. 2005. № 2. S. 5–27.*
- Laszak, 2011 – Laszak E. *Działalność Aleksandra Czołowskiego (1865 – 1944).* Łódź, 2004. 322 s.
- Łazuga, 2005 – Łazuga W. *Ostatni Stańczyk. Michał Bobrzyński – portret konserwatysty.* Toruń, 2005. 322 s.
- Lewakowski, 1994 – Lewakowski L. *Akademia Medycyny Weterynaryjnej we Lwowie // Semper Fidelis. 1994. Nr 3. S. 34–52.*
- Lundgreen, 2004 – Lundgreen P. *Uniwersytet Lwowski i jego historycy (1784 – 1914): perspektywa porównawcza niemieckiego i austriackiego rozwoju // Wielokulturowe środowisko historyczne Lwowa w XIX i XX w. Tom I. Rzeszów, 2004. S. 101–125.*
- Lutomierski, 2016 – Lutomierski M. *Polskie Towarzystwo Ludoznawcze – Między tradycją a współczesnością // PAUza Akademicka. 2016. N 364–365. S. 9–10.*
- Maternicki, 1996 – Maternicki J. *Miejsce i rola «Kwartalnika Historycznego» w dziejach historiografii polskiej // Historia jako dialog. Rzeszów, 1996. S. 273–290.*
- Maternicki, 2004a – Maternicki J. *Polskie badania nad lwowskim środowiskiem historycznym w XIX – XX w. // Wielokulturowe środowisko historyczne Lwowa w XIX i XX w. Tom I. Rzeszów, 2004. S. 29–64.*
- Maternicki, 2004b – Maternicki J. *Polskie szkoły historyczne we Lwowie w XIX w. // Wielokulturowe środowisko historyczne Lwowa w XIX i XX w. Tom II. Rzeszów, 2004. S. 23–45.*
- Maternicki, 2015a – Maternicki J. *Portret zbiorowy wykładowców historii nowożytnej w Uniwersytecie Lwowskim (1871/72 – 1917/18) // Історія та історики у Львівському університеті: традиції та сучасність (до 75-ліття створення історичного факультету): колективна монографія. Львів, 2015. С. 109–121.*
- Maternicki, 2015b – Maternicki J. *Złote lata historiografii polskiej we Lwowie. Rzeszów, 2015. 367 s.*
- Matwijowski, 2006 – Matwijowski K. *Lwowskie środowisko nauk humanistycznych na przełomie XIX i XX wieku // Przegląd nauk historycznych. 2006. R. V, nr 1(9). S. 323–331.*
- Muszyński, 2001 – Muszyński W. *Polskie towarzystwa naukowe i wspierające naukę w latach 1867 – 1939 // Nauka Poska. Jej potrzeby, Organizacja i Rozwój. 2001. Nr 10 (35). S. 72–148.*
- Nowacki, 1998a – Nowacki R. *Oswald Balzer (1858 – 1933).* Opole, 1998. 140 s.
- Nowacki, 1998b – Nowacki R. *Towarzystwo dla Popierania Nauki Polskiej we Lwowie. Opole-Kędzierzyn-Koźle, 1998. 161 s.*
- Nowacki, 2001 – Nowacki R. *Książki i czasopisma Towarzystwa dla Popierania Nauki Polskiej we Lwowie // Kraków-Lwów: książki-czasopisma-biblioteki. Kraków, 2001. Tom V. S. 126–137.*
- Nowacki, 2006 – Nowacki R. *Wybitni przedstawiciele kultury europejskiej. Przemysław Dąbkowski: uczony, pisarz, podróżnik. Opole 2006. 233 s.*
- Nowacki, 2014 – Nowacki R. *W murach lwowskiego Archiwum Bernardyńskiego. Opole, 2014. 255 s.*
- Pawelec, 2004 – Pawelec T. *Szkoła czy środowisko? (Lwów i lwowscy historycy – uwagi metodologiczne) // Wielokulturowe środowisko historyczne Lwowa w XIX i XX w. Tom II. Rzeszów, 2004. S. 46–60.*
- Politechnika Lwowska, 1993 – *Politechnika Lwowska 1844 – 1945, red. R. Szewalski i in. Wrocław: Wydawnictwo Politechniki Wrocławskiej, 1993. 720 s.*
- Popławski, 1992 – Popławski Z. *Dzieje Politechniki Lwowskiej 1844 – 1945. Wrocław, 1992. 811 s.*
- Przeniosło, 2014 – Przeniosło M. *Towarzystwo Pedagogiczne we Lwowie w latach 1868 – 1906 // Studia z historii społeczno-gospodarczej XIX i XX wieku. Łódź, 2014. Tom XIII. S. 47–59.*
- Pudłowski, 1993 – Pudłowski L. *Polskie towarzystwo heraldyczne. Zarys dziejów. 1906 – 1939 // Rocznik Polskiego Towarzystwa Heraldycznego. Warszawa, 1993. T. 1 (12). S. 153–172.*
- Pyter, 2010 – Pyter M. *Oswald Balzer i lwowska szkoła historycznoprawna. Lublin, 2010. 322 s.*
- Pyza, 2010 – Pyza E. *140-lecie Polskiego Towarzystwa Przyrodników im. Kopernika // PAUza Akademicka. 2015. N 310. S. 2–3.*
- Redzik, 2006 – Redzik A. *Szkic z dziejów szkolnictwa wyższego we Lwowie // Niepodległość i Pamięć. 2006. № 13/3 (24). S. 93–109.*
- Sawczyn, 2000 – Sawczyn I. *Rozwój botaniki w Uniwersytecie Lwowskim (od końca XVIII w. do roku 1941) // Wiadomości Botaniczne. 2000. Nr 44 (3–4). S. 7–12.*
- Serczyk, 2005 – Serczyk W. *W rezydencji Klio. Lwów historyków XIX i XX wieku // Wielokulturowe środowisko historyczne Lwowa w XIX i XX w. Tom III. Rzeszów, 2005. S. 15–22.*
- Słownik, 1994 – *Słownik Polskich Towarzystw Naukowych. Warszawa, 1994. T. II. Cz. 2. 344 s.*
- Sójka-Zielińska, 2001 – Sójka-Zielińska K. *Nauka prawa cywilnego na Uniwersytecie Lwowskim w XIX wieku // Ustrój i prawo w przeszłości dalszej i bliższej. Prace dedykowane prof. dr hab. Stanisławowi Grodzkiemu. Kraków, 2001. S. 441–459.*
- Starnawski, 1992 – Starnawski J. *Zarys dziejów katedr historii literatury polskiej w Uniwersytecie Lwowskim // Analecta. 1992. Nr 2. S. 7–79.*

- Starnawski, 1997 – Starnawski J. Sylwetki lwowskich historyków literatury. Łódź, 1997. 258 s.
- Stopka, 2011 – Stopka Krz. Nauki historyczne na Uniwersytecie Lwowskim // Uniwersytetowi Lwowskiemu dla upamiętnienia trzystą pięćdziesiątej rocznicy jego fundacji. Materiały sesji zorganizowanej w dniach 14–15 stycznia 2011 w Krakowie. Kraków: Polska Akademia Umiejętności, 2011. S. 225–266.
- Suchmiel, 2000 – Suchmiel J. Działalność naukowa kobiet w Uniwersytecie we Lwowie do roku 1939. Częstochowa, 2000. 370 s.
- Szkoły, 2012 – Szkoły lwowska i wileńska – ich wpływ na rozwój medycyny polskiej / Beata Zawadowicz (red.). Częstochowa, 2012. 341 s.
- Szkudaj, 2017 – Szkudaj T. Izba Lekarska Lwowska // Medycyna Nowożytna. 1999. № 6/1. S. 153–162.
- Szmyd, 2003 – Szmyd K. Twórcy nauk o wychowaniu w środowisku akademickim Lwowa (1860–1939). Rzeszów, 2003. 530 s.
- Toczek, 2002 – Toczek A. Problematyka historyczna w literacko-naukowym dodatku «Kuriera Lwowskiego» – «Tydzień» (1893 – 1906) // Rocznik Historii Prasy Polskiej. 2002. R. IV. Z. 2.
- Toczek, 2006 – Toczek A. Lwowski «Miesięcznik Heraldyczny» (1908 – 1915) w służbie nauk pomocniczych historii // Kraków-Lwów: książki-czasopisma-biblioteki. Kraków, 2006. Tom VIII. S. 390–401.
- Toczek, 2007 – Toczek A. Środowisko historyków lwowskich i jego związki z krakowskim ośrodkiem historycznym (1860 – 1918) // Львів: місто, суспільство, культура. Т. 6: Львів-Краків: діалог міст в історичній ретроспективі. Львів, 2007. С. 295–315.
- Toczek, 2009 – Toczek A. Lwowski «Przegląd Archeologiczny» (1876 – 1888), organ Towarzystwa Archeologicznego i c. k. Konserwatorium Pomników // Kraków-Lwów: książki-czasopisma-biblioteki. Kraków, 2009. Tom IX. Część 2. S. 51–59.
- Toczek, 2013 – Toczek A. Lwowskie środowisko historyczne i jego wkład w kulturę książki i prasy: (1860 – 1918). Kraków, 2013. 638 s.
- Towarzystwa Naukowe, 2013a – Towarzystwa Naukowe w Polsce: dziedzictwo, kultura, nauka, trwanie / Redakcja naukowa Zbigniew Kruszewski. T. 1. Warszawa, 2013. 376 s.
- Towarzystwa Naukowe, 2013b – Towarzystwa Naukowe w Polsce: dziedzictwo, kultura, nauka, trwanie / Redakcja naukowa Zbigniew Kruszewski. T. 2. Warszawa, 2013. 341 s.
- Uniwersytetowi Lwowskiemu, 2011 – Uniwersytetowi Lwowskiemu dla upamiętnienia trzystą pięćdziesiątej rocznicy jego fundacji. Materiały sesji zorganizowanej w dniach 14-15 stycznia 2011 w Krakowie. – Kraków: Polska Akademia Umiejętności, 2011. 531 s.
- Wojtkiewicz-Rok, 1992 – Wojtkiewicz-Rok W. Dzieje Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Lwowskiego w latach 1894 – 1918. Wrocław, 1992. 169 p.
- Woleński, 2014 – Woleński J. Szkoła Lwowsko-Warszawska z perspektywy historycznej // Przegląd Pedagogiczny. 2014. № 1. S. 9–18.
- Zima, 2011 – Zima I. Aleksander Czołowski 1865 – 1944, luminarz lwowskiej kultury. Gdynia, 2011. 324 s.
- Złota księga, 2007 – Złota księga historiografii lwowskiej XIX i XX wieku. T. I. Rzeszów, 2007. 560 s.
- Złota księga, 2014 – Złota księga historiografii lwowskiej XIX i XX wieku. T. II. Rzeszów, 2014. 616 s.
- Історія та історики, 2015 – Історія та історики у Львівському університеті: традиції та сучасність (до 75-ліття створення історичного факультету): колективна монографія. Львів, 2015. 412 с.
- Тельвак, 2008 – Тельвак В. Творча спадщина Михайла Грушевського в оцінках сучасників (кінець XIX – 30-ті роки XX століття). Київ–Дрогобич, 2008. 494 с.
- Тельвак, Педич, 2016 – Тельвак В., Педич В. Львівська історична школа Михайла Грушевського. Львів, 2016. 440 с.

REFERENCES

- Brzęk, 2007 – Brzęk G. Historia zoologii w Polsce do drugiej wojny światowej [History of zoology in Poland until the Second World War]. Kraków, 2007. 276 s. [in Polish]
- Ciara, 2002 – Ciara S. Archiwa a uniwersytety w Krakowie i Lwowie w latach 1877 – 1918 [Archives and universities in Krakow and Lviv in 1877 – 1918]. Warszawa, 2002. 179 s. [in Polish]
- Dybiec, 1995 – Dybiec J. Życie naukowe w Galicji doby autonomicznej [Scientific life in Galicia in the autonomous period] // Galicja and its heritage. Vol. 3. Science and Education. Rzeszów, 1995. S. 35–50. [in Polish]
- Dybiec, 2011 – Dybiec J. Nauka w Galicji. Stan i potrzeby badań [Science in Galicia. Condition and needs of research] // Galicja 1772 – 1918. Methodological problems, state and needs of research. Rzeszów, 2011. Vol. 2. S. 267–284. [in Polish]
- Dzieje, 2001 – Dzieje Akademii Rolniczej we Wrocławiu [History of the Agricultural University in Wrocław]. Red. J. Sobota, T. Szulc, J. Tyszkiewicz. Wrocław, 2001. 198 s. [in Polish]

- Dzieje, 2011 – Dzieje Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu [History of the University of natural science in Wrocław] / Andrzej Kotecki, Tadeusz Szulc, Jakub Tyszkiewicz. Wrocław, 2011. 338 s. [in Polish]
- Fita, Świerczyńska, 2006 – Fita S., Świerczyńska D. Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza 1886 – 2006 [Adam Mickiewicz Literary society in 1886 – 2006]. Wrocław, 2006. 248 s. [in Polish]
- Fryszkowska, Kosiński, 2010 – Fryszkowska W., Kosiński S. Lwowskie początki socjologii polskiej [Lviv beginnings of Polish sociology]. Warszawa, 2010. 240 s. [in Polish]
- Galicia, 2017 – Galicia. Studies and materials. 200 years of Ossolineum. Vol. 3. Rzeszów, 2017. 515 s. [in Polish]
- Gmerek, 2016 – Gmerek S. Antoni Prochaska i jego wkład w rozwój historiografii polskiej. Rozprawa doktorska napisana pod kierunkiem prof. UAM dr. hab. Jarosława Nikodema [Antoni Prochaska and his contribution to the development of Polish historiography. Doctoral dissertation written under the supervision of prof. UAM dr. hab. Jarosław Nikodem]. Poznań, 2016. 232 s. [in Polish]
- Harasimiuk, 2012 – Harasimiuk K. A. Dzieje Instytutu Geograficznego w Uniwersytecie Lwowskim w latach 1883 – 1939 [History of the Geographic Institute at the University of Lviv in the years 1883 – 1939]. Kraków, 2012. 446 s. [in Polish]
- Historia, 2016 – Historia w Uniwersytecie Lwowskim. Badania i nauczanie do 1939 roku [History at the University of Lviv. Research and teaching until 1939]. Rzeszów, 2016. 662 s. [in Polish]
- Hoszowska, 2011 – Hoszowska M. Ludwik Finkel i Akademia Umiejętności. Z dziejów współpracy naukowej Lwowa i Krakowa na przełomie XIX i XX wieku [Ludwik Finkel and the Academy of Science. From the history of scientific cooperation between Lviv and Krakow at the turn of the 19th and the beginning of the 20th century]. Rzeszów, 2011. 217 s. [in Polish]
- Hrycaj-Małańczak, 2017 – Hrycaj-Małańczak E. 150 lat Towarzystwa Lekarskiego Lwowskiego [150 years of the Lviv Medical Society] // Galician courier. 2017. 18.X. [in Polish]
- Istoriia ta istoryky, 2015 – Istoriia ta istoryky u Lvivskomu universyteti: tradytsii ta suchasnist (do 75-littia stvorennia istorychnoho fakultetu): kolektywna monohrafiia [History and historians at Lviv University: traditions and modernity (to the 75th anniversary of the creation of the historical faculty): a collective monograph]. Lviv, 2015. 412 s. [in Ukrainian]
- Jadczak, 1991 – Jadczak R. Kazimierz Twardowski: twórca szkoły lwowsko-warszawskiej [Kazimierz Twardowski: creator of the Lviv-Warsaw school]. Toruń, 1991. 141 s. [in Polish]
- Jadczak, 1997 – Jadczak R. Mistrz i jego uczniowie [The teacher and his students]. Warszawa, 1997. 126 s. [in Polish]
- Jarowiecki, 2002 – Jarowiecki J. Prasa Lwowska w latach 1864 – 1918. Bibliografija [The Lviv press in 1864 – 1918. Bibliography]. Kraków, 2002. 311 s. [in Polish]
- Jarowiecki, 2008 – Jarowiecki J. Prasa mniejszości narodowych we Lwowie w okresie autonomii Galicji: 1: prasa ukraińska [Press of national minorities in Lviv during the Galician autonomy: 1: Ukrainian press] // The history of the Polish press in Lviv until 1945. Kraków-Wrocław 2008. S. 177–186. [in Polish]
- Julkowska, 2015 – Julkowska V. Ksawery Liske (1838 – 1891) i jego działania na rzecz profesjonalizacji badań historycznych na Uniwersytecie Lwowskim [Ksawery Liske (1838 – 1891) and his activities for the professionalization of historical research at the University of Lviv] // History and historians at Lviv University: traditions and modernity (to the 75th anniversary of the creation of the historical faculty): a collective monograph. Lviv, 2015. S. 221–231. [in Polish]
- Karolczak, 1999 – Karolczak K. Mecenat kulturowo-naukowy Włodzimierza Dzieduszyckiego (1825 – 1899) [Cultural and scientific patron of Włodzimierz Dzieduszycki (1825 – 1899)] // Lviv: city, society, culture. Special Issue of the Visnyk of Lviv University. The series is historic. 1999. Vol. 3. S. 316–322. [in Polish]
- Kawalec, 2015 – Kawalec A. Seminaria historyczne na Uniwersytecie Lwowskim: podstawy prawne i organizacja (1852 – 1918) [Historical seminars at the University of Lviv: legal bases and organization (1852 – 1918)] // History and historians at Lviv University: traditions and modernity (to the 75th anniversary of the creation of the historical faculty): a collective monograph. Lviv, 2015. S. 342–353. [in Polish]
- Kłodnicki, 1995 – Kłodnicki Z. Sto lat Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego [A hundred years of the Polish Ethnological Society] // People. T. 78. 1995. S. 9–18. [in Polish]
- Koko, 2006 – Koko E. Franciszek Rawita-Gawroński (1846 – 1930) wobec Ukrainy i jej przeszłości [Franciszek Rawita-Gawroński (1846 – 1930) towards Ukraine and its past]. Gdańsk, 2006. 274 s. [in Polish]
- Kolbuszewska, 2007 – Kolbuszewska J. Twórczość recenzyjna Tadeusza Korzona na łamach «Kwartalnika Historycznego» [Review works of Tadeusz Korzon in the pages of the «Kwartalnika Historycznego»] // Lviv's multicultural historical environment in the 19th and 20th centuries. Rzeszów, 2007. Vol. V. S. 255–266. [in Polish]
- Korzon, 1993 – Korzon K. Wojciech Kętrzyński (1838 – 1915). Zarys biograficzny [Wojciech Kętrzyński (1838 – 1915). Biographical outline]. Wrocław, 1993. 315 s. [in Polish]

Kramarz, 1995 – Kramarz H. Mecenat artystyczno-kulturalny samorządu miejskiego we Lwowie u schyłku czasów autonomicznych [Artistic and cultural patronage of the city self-government in Lviv at the end of autonomous period] // *Lviv: city – society – culture. Vol. I: Studies in the history of Lviv*. Kraków, 1995. S. 43–54. [in Polish]

Kramarz, 1996 – Miesięcznik «Sztuka» (1911 – 1913) w służbie kultury polskiej na kresach [Monthly magazine «Sztuka» (1911 – 1913) at the service of Polish culture in the borderlands] // *Krakow-Lviv: books, magazines, libraries of the 19th and 20th centuries*. Kraków, 1996. S. 113–126. [in Polish]

Kramarz, 2001 – Kramarz H. Tadeusz Rutowski. Portret pozytywisty i demokracji galicyjskiego [Tadeusz Rutowski. Portrait of a positivist and a democrat from Galicia]. Kraków, 2001. 153 s. [in Polish]

Kriegseisen, 2005 – Kriegseisen W. «Kwartalnik Historyczny» – zarys dziejów czasopisma naukowego [«Kwartalnik Historyczny» – an outline of the history of a scientific journal] // *Historical Quarterly. Vol. CXII. 2005. № 2. S. 5–27*. [in Polish]

Laszak, 2011 – Laszak E. Działalność Aleksandra Czołowskiego (1865 – 1944) [Activities of Aleksander Czołowski (1865 – 1944)]. Łódź, 2004. 322 s. [in Polish]

Lazuga, 2005 – Lazuga W. Ostatni Stańczyk. Michał Bobrzyński – portret konserwatysty [Michał Bobrzyński – portrait of a conservative]. Toruń, 2005. 322 s. [in Polish]

Lewakowski, 1994 – Lewakowski L. Akademia Medycyny Weterynaryjnej we Lwowie [Academy of Veterinary Medicine in Lviv] // *Semper Fidelis. 1994. Nr. 3. S. 34–52*. [in Polish]

Lundgreen, 2004 – Lundgreen P. Uniwersytet Lwowski i jego historycy (1784 – 1914): perspektywa porównawcza niemieckiego i austriackiego rozwoju [Lviv University and its historians (1784 – 1914): a comparative perspective of German and Austrian development] // *Lviv's multicultural historical environment in the 19th and 20th centuries. Vol. I. Rzeszów, 2004. S. 101–125*. [in Polish]

Lutomierski, 2016 – Lutomierski M. Polskie Towarzystwo Ludoznawcze – Między tradycją a współczesnością [Polish Ethnological Society – Between tradition and modernity] // *PAUza Akademicka. 2016. Nr. 364–365. S. 9–10*. [in Polish]

Maternicki, 1996 – Maternicki J. Miejsce i rola «Kwartalnika Historycznego» w dziejach historiografii polskiej [The place and role of the «Historical Quarterly» in the history of Polish historiography] // *Historia jako dialog [History as a dialogue]. Rzeszów, 1996. S. 273–290*. [in Polish]

Maternicki, 2004a – Maternicki J. Polskie badania nad lwowskim środowiskiem historycznym w XIX – XX w. [Polish research on the Lviv historical environment in the 19th–20th centuries] // *Lviv's multicultural historical environment in the 19th and 20th centuries. Vol. I. Rzeszów, 2004. S. 29–64*. [in Polish]

Maternicki, 2004b – Maternicki J. Polskie szkoły historyczne we Lwowie w XIX w. [Polish Historical Schools in Lviv in the 19th Century] // *Lviv's multicultural historical environment in the 19th and 20th centuries. Vol. II. Rzeszów, 2004. S. 23–45*. [in Polish]

Maternicki, 2015a – Maternicki J. Portret zbiorowy wykładowców historii nowożytnej w Uniwersytecie Lwowskim (1871/72 – 1917/18) [Collective portrait of lecturers of modern history at the University of Lviv (1871/72 – 1917/18)] // *History and historians at Lviv University: traditions and modernity (to the 75th anniversary of the creation of the historical faculty): a collective monograph. Lviv, 2015. S. 109–121*. [in Polish]

Maternicki, 2015b – Maternicki J. Złote lata historiografii polskiej we Lwowie [Golden years of Polish historiography in Lviv]. Rzeszów, 2015. 367 s. [in Polish]

Matwijowski, 2006 – Matwijowski K. Lwowskie środowisko nauk humanistycznych na przełomie XIX i XX wieku [Humanistic environment at the turn of the 19th and 20th centuries in Lviv] // *Review of historical sciences. 2006. Vol. V, nr 1(9). S. 323–331*. [in Polish]

Muszyński, 2001 – Muszyński W. Polskie towarzystwa naukowe i wspierające naukę w latach 1867 – 1939 [Polish scientific societies and supporting science in 1867 – 1939] // *Science Poland. It's needs, organization and development. 2001. Nr 10 (35). S. 72–148*. [in Polish]

Nowacki, 1998a – Nowacki R. Oswald Balzer (1858 – 1933) [Oswald Balzer (1858 – 1933)]. Opole, 1998. 140 s. [in Polish]

Nowacki, 1998b – Nowacki R. Towarzystwo dla Popierania Nauki Polskiej we Lwowie [Society for Supporting Polish Science in Lviv]. Opole–Kędzierzyn-Koźle, 1998. 161 s. [in Polish]

Nowacki, 2001 – Nowacki R. Książki i czasopisma Towarzystwa dla Popierania Nauki Polskiej we Lwowie [Books and magazines of the Association for Supporting Polish Science in Lviv] // *Krakow-Lviv: book-magazine-library. Kraków, 2001. Vol. V. S. 126–137*. [in Polish]

Nowacki, 2006 – Nowacki R. Wybitni przedstawiciele kultury europejskiej. Przemysław Dąbkowski: uczonec, pisarz, podróżnik [Outstanding representatives of European culture. Przemysław Dąbkowski: scholar, writer, traveler]. Opole, 2006. 233 s. [in Polish]

Nowacki, 2014 – Nowacki R. W murach lwowskiego Archiwum Bernardyńskiego [In the walls of the Lviv Archives of Bernardyński]. Opole, 2014. 255 s. [in Polish]

- Pawelec, 2004 – Pawelec T. Szkoła czy środowisko? (Lwów i lwowscy historycy – uwagi metodologiczne) [School or environment? (Lviv and Lviv historians – methodological remarks)] // Lviv's multicultural historical environment in the 19th and 20th centuries. Vol. II. Rzeszów, 2004. S. 46–60. [in Polish]
- Politechnika Lwowska, 1993 – Politechnika Lwowska 1844 – 1945 [Lviv Polytechnics 1844 – 1945], red. R. Szewalski i in. Wrocław, 1993. 720 s. [in Polish]
- Popławski, 1992 – Popławski Z. Dzieje Politechniki Lwowskiej 1844 – 1945 [History of Lviv Polytechnic 1844 – 1945]. Wrocław, 1992. 811 s. [in Polish]
- Przeniosło, 2014 – Przeniosło M. Towarzystwo Pedagogiczne we Lwowie w latach 1868 – 1906 [Pedagogical Society in Lviv in 1868 – 1906] // Studies in the socio-economic history of the 19th and 20th centuries. Łódź, 2014. Vol. XIII. S. 47–59. [in Polish]
- Pudłowski, 1993 – Pudłowski L. Polskie towarzystwo heraldyczne. Zarys dziejów. 1906 – 1939 [Polish heraldic society. Outline of history. 1906 – 1939] // Yearbook of the Polish Heraldic Society. Warszawa, 1993. Vol. 1 (12). S. 153–172. [in Polish]
- Pyter, 2010 – Pyter M. Oswald Balzer i lwowska szkoła historycznoprawna [Oswald Balzer and the Lviv historical and legal school]. Lublin, 2010. 322 s. [in Polish]
- Pyza, 2010 – Pyza E. 140-lecie Polskiego Towarzystwa Przyrodników im. Kopernika [140th Anniversary of the Polish Society of Naturalists Copernicus] // PAUza Akademicka. 2010. N 310. S. 2–3. [in Polish]
- Redzik, 2006 – Redzik A. Szkic z dziejów szkolnictwa wyższego we Lwowie [A sketch of the history of higher education in Lviv] // Independence and Remembrance. 2006. № 13/3 (24). S. 93–109. [in Polish]
- Sawczyn, 2000 – Sawczyn I. Rozwój botaniki w Uniwersytecie Lwowskim (od końca XVIII w. do roku 1941) [The development of botany at the University of Lviv (from the late 18th century to 1941)] // Botanical News. 2000. Nr 44 (3–4). S. 7–12. [in Polish]
- Serczyk, 2005 – Serczyk W. W rezydencji Klio. Lwów historyków XIX i XX wieku [In the residence of Clio. Lviv historians of the nineteenth and twentieth centuries] // Lviv's multicultural historical environment in the 19th and 20th centuries. Vol. III. Rzeszów, 2005. S. 15–22. [in Polish]
- Słownik, 1994 – Słownik Polskich Towarzystw Naukowych [Dictionary of Polish Scientific Societies]. Warszawa, 1994. T. II. Part. 2. 344 s. [in Polish]
- Sójka-Zielińska, 2001 – Sójka-Zielińska K. Nauka prawa cywilnego na Uniwersytecie Lwowskim w XIX wieku [The science of civil law at the University of Lviv in the nineteenth century] // Ustrój i prawo w przeszłości dalszej i bliższej. Prace dedykowane prof. dr hab. Stanisławowi Grodziskiemu [The regime and law in the past further and closer. Works dedicated to prof. dr hab. Stanisław Grodzisky]. Kraków, 2001. S. 441–459. [in Polish]
- Starnawski, 1992 – Starnawski J. Zarys dziejów katedr historii literatury polskiej w Uniwersytecie Lwowskim [An outline of the history of the department of the History of Polish literature at the University of Lviv] // *Analecta*. 1992. Nr 2. S. 7–79. [in Polish]
- Starnawski, 1997 – Starnawski J. Sylwetki lwowskich historyków literatury [Silhouettes of Lviv literature historians]. Łódź, 1997. 258 s. [in Polish]
- Stopka, 2011 – Stopka Krz. Nauki historyczne na Uniwersytecie Lwowskim [Historical studies at the University of Lviv] // Uniwersytetowi Lwowskiemu dla upamiętnienia trzysta pięćdziesiątej rocznicy jego fundacji. Materiały sesji zorganizowanej w dniach 14–15 stycznia 2011 w Krakowie [Lviv University to commemorate the three hundred fiftieth anniversary of its foundation. Materials of the session organized on January 14–15, 2011 in Krakow]. Kraków: Polska Akademia Umiejętności, 2011. S. 225–266. [in Polish]
- Suchmiel, 2000 – Suchmiel J. Działalność naukowa kobiet w Uniwersytecie we Lwowie do roku 1939 [Scientific activity of women at the University of Lviv until 1939]. Częstochowa, 2000. 370 s. [in Polish]
- Szkoły, 2012 – Szkoły lwowska i wileńska – ich wpływ na rozwój medycyny polskiej [Lviv and Vilnius schools – their influence on the development of Polish medicine] / Beata Zawadowicz (red.). Częstochowa, 2012. 341 s. [in Polish]
- Szkudaj, 2017 – Szkudaj T. Izba Lekarska Lwowska [Lviv Medical Board] // *Modern Medicine*. 1999. № 6/1. S. 153–162. [in Polish]
- Szmyd, 2003 – Szmyd K. Twórcy nauk o wychowaniu w środowisku akademickim Lwowa (1860 – 1939) [Creators of education in the academic environment of Lviv (1860 – 1939)]. Rzeszów, 2003. 530 s. [in Polish]
- Telvak, 2008 – Telvak V. Tvorcha spadshchyna Mykhaila Hrushevskoho v otsinkakh suchasnykiv (kinets XIX – 30-ti roky XX stolittia) [Creative heritage of Mykhailo Hrushevsky in the estimations of his contemporaries (the end of the 19th and the 30th years of the 20th century)]. Kyiv–Drohobych, 2008. 494 s. [in Ukrainian]
- Telvak, Pedych, 2016 – Telvak V., Pedych V. Lvivska istorychna shkola Mykhaila Hrushevskoho [Lviv historical school of Mykhailo Hrushevsky]. Lviv, 2016. 440 s. [in Ukrainian]
- Toczek, 2002 – Toczek A. Problematyka historyczna w literacko-naukowym dodatku «Kuriera Lwowskiego» – «Tydzień» (1893 – 1906) [Historical issues in the literary and scientific supplement of «Kuriera Lwowskiego» – «Tydzień» (1893 – 1906)] // Yearbook of the History of the Polish Press. 2002. R. IV. Z. 2. S. 113–122. [in Polish]

Toczek, 2006 – Toczek A. Lwowski «Miesięcznik Heraldyczny» (1908 – 1915) w służbie nauk pomocniczych historii [Lviv «Miesięcznik Heraldyczny» (1908 – 1915) in the service of auxiliary sciences of history] // Krakow-Lviv: book-magazine-library. Kraków, 2006. Vol. VIII. S. 390–401. [in Polish]

Toczek, 2007 – Toczek A. Środowisko historyków lwowskich i jego związki z krakowskim ośrodkiem historycznym (1860 – 1918) [The environment of Lviv historians and its connections with the Krakow historical center (1860 – 1918)] // Lviv: city, society, culture. Vol. 6: Lviv-Krakow: the dialogue of cities in the historical retrospective. Lviv, 2007. pp. 295–315. [in Polish]

Toczek, 2009 – Toczek A. Lwowski «Przegląd Archeologiczny» (1876 – 1888), organ Towarzystwa Archeologicznego i c. k. Konserwatorium Pomników [Lviv «Przegląd Archeologiczny» (1876 – 1888), organ of the Archaeological Society and c. K. Conservatory of Monuments] // Krakow-Lviv: book-magazine-library. Kraków, 2009. Vol. IX. Part 2. S. 51–59. [in Polish]

Toczek, 2013 – Toczek A. Lwowskie środowisko historyczne i jego wkład w kulturę książki i prasy: (1860 – 1918) [Lviv historical environment and its contribution to the culture of the book and the press: (1860 – 1918)]. Kraków, 2013. 638 s. [in Polish]

Towarzystwa Naukowe, 2013a – Towarzystwa Naukowe w Polsce: dziedzictwo, kultura, nauka, trwanie [Scientific Societies in Poland: heritage, culture, science, duration] / Redakcja naukowa Zbigniew Kruszewski. Vol. 1. Warszawa, 2013. 376 s. [in Polish]

Towarzystwa Naukowe, 2013b – Towarzystwa Naukowe w Polsce: dziedzictwo, kultura, nauka, trwanie [Scientific Societies in Poland: heritage, culture, science, duration] / Redakcja naukowa Zbigniew Kruszewski. Vol. 2. Warszawa, 2013. 341 s. [in Polish]

Uniwersytetowi Lwowskiemu, 2011 – Uniwersytetowi Lwowskiemu dla upamiętnienia trzysta pięćdziesiątej rocznicy jego fundacji. Materiały sesji zorganizowanej w dniach 14–15 stycznia 2011 w Krakowie [Lviv University to commemorate the three hundred fiftieth anniversary of its foundation. Materials of the session organized on January 14–15, 2011 in Krakow]. Kraków: Polska Akademia Umiejętności, 2011. 531 s. [in Polish].

Wojtkiewicz-Rok, 1992 – Wojtkiewicz-Rok W. Dzieje Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Lwowskiego w latach 1894 – 1918 [History of the Faculty of Medicine of the University of Lviv in 1894 – 1918]. Wrocław, 1992. 169 p. [in Polish]

Woleński, 2014 – Woleński J. Szkoła Lwowsko-Warszawska z perspektywy historycznej [Lviv-Warsaw School from a historical perspective] // Pedagogical Review. 2014. № 1. S. 9–18. [in Polish]

Zima 2011 – Zima I. Aleksander Czołowski 1865 – 1944, luminarz lwowskiej kultury [Aleksander Czołowski 1865 – 1944, luminary of Lviv culture]. Gdynia, 2011. 324 s. [in Polish]

Złota księga, 2007 – Złota księga historiografii lwowskiej XIX i XX wieku [The Golden Book of Lviv historiography in the 19th and 20th centuries]. Vol. I. Rzeszów, 2007. 560 s. [in Polish]

Złota księga, 2014 – Złota księga historiografii lwowskiej XIX i XX wieku [The Golden Book of Lviv historiography in the 19th and 20th centuries]. Vol. II. Rzeszów, 2014. 616 s. [in Polish]

Стаття надійшла до редакції 12.04.2018 р.